

VALTIOVARAINMINISTERIÖN ASETUS RAHANPESUN JA TERRORISMIN RAHOITTAMISEN ESTÄMISESSÄ ANNETUSSA LAISSA TARKOITETUSTA VÄHÄISESTÄ TALOUDELLISESTA TOIMINNASTA

1 Tausta

Valtiovarainministeriön asetus liittyy Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) N:o 2015/849 rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 648/2012 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2005/60/EY ja komission direktiivin 2006/70/EY kumoamisesta, jäljempänä *neljäs rahanpesudirektiivi*, 2 artiklan 3–6 kohtien kansalliseen täytäntöönpanoon. Kohdat on osittain täytäntöön pantu rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (444/2017), jäljempänä *rahanpesulaki*, 1 luvun 3 §:ssä.

Asetus olisi uusi. Asetuksessa säädettäisiin kansallisista raja-arvoista, kun taloudellisen toiminnan voidaan arvioida olevan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskin näkökulmasta vähäistä. Aiemmin voimassa olleen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä annetun lain (503/2008) 4 §:n 1 momentissa säädettiin valtiovarainministeriölle valtuus antaa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2005/60/EY täytäntöönpanotoimenpiteistä poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön määritelmän sekä yksinkertaistettuja asiakkaan tuntemismenettelyjä sekä satunnaisesti tai hyvin rajoitetusti harjoitetun rahoitustoiminnan perusteella myönnettyjä poikkeuksia koskevien teknisten perusteiden osalta annetun komission direktiivin 2006/70/EY täytäntöönpanemiseksi tarkemmat säännökset siitä, milloin palvelun tarjoamista pidetään satunnaisena tai hyvin rajoitettuna. Valtiovarainministeriön asetusta ei kuitenkaan annettu.

Neljännellä rahanpesudirektiivillä kumottiin komission direktiivi 2006/70/EY ja säännökset satunnaisesti tai hyvin rajoitetusti harjoitetusta toiminnasta tuotiin neljännen rahanpesudirektiiviin.

2 Asetus

Asetuksen 1 §:ssä säädettäisiin asetuksen soveltamisalasta. Asetusta sovellettaisiin kaikkeen sellaiseen liiketoimintaan, joka täyttää rahanpesulain 1 luvun 3 §:n 1 momentissa säädetyt lain soveltamisalaa koskevat rajoitukset. Asetusta sovellettaisiin muun muassa rahanpesulain 2 §:n 1 momentin 1–23 kohdassa vastaavaan taloudelliseen toimintaan, jota ei harjoiteta pääasiallisena liiketoimintana. Asetusta voitaisiin soveltaa paitsi rahanpesulaissa tarkoitettuihin ilmoitusvelvollisiin, myös muihin toiminnan harjoittajiin. Soveltamisalan poikkeus voisi koskea myös muita kuin rahoitusmarkkinoilla toimivia yrityksiä toisin kuin aiemmin voimassa olevassa laissa säädettiin. Jos toiminta on luonteeltaan vähäistä, hallinnollisen taakan ja alhaisen rahanpesun ja terrorismin rahoituksen riskin näkökulmasta ei ole perusteltua soveltaa rahanpesulain velvoitteita asiakkaan tunnistamisesta ja tuntemisesta.

Rahoitusmarkkinoilla toimivia toiminnanharjoittajia koskevassa erityislainsäädännössä säädetään toimiluvan ja rekisteröinnin edellytyksistä. Kun toimijalle on myönnetty toimilupa tai se on rekisteröity viranomaisen ylläpitämään rekisteriin, kyse ei enää ole lähtökohtaisesti sellaisesta vähäisestä taloudellisesta toiminnasta, joka tulisi asetuksen soveltamisalan piiriin. Sen sijaan esimerkiksi sellaisten maksupalveluiden, jotka eivät kuulu maksulaitoslain (297/2010) soveltamisalaan, tarjonta voisi olla ase-

tuksessa tarkoitettua vähäistä liiketoimintaa. Samoin uudet, innovatiiviset rahoitusteknologiaan perustuvat palvelut, joita koskevaa erityislainsäädäntöä ei ole, voisivat kuulua asetuksen soveltamisalaan. Vähäinen taloudellinen toiminta määriteltäisiin asetuksen 2 §:ssä. Pykälän 1 momentin mukaan toiminta olisi vähäistä, jos asiakkaan liiketoimen suuruus tai toisiinsa kytkeytyvien liiketoimien suuruus yhteensä on alle 1 000 euroa. Arviointia ei sidottaisi tilikauteen vaan liiketoimiin. Merkitystä ei olisi sillä, suoritetaanko liiketoimi yhdellä tai useammalla suorituksella. Euromääräinen raja tarkoittaisi, että 1 000 euroa ja sen ylittävältä osin liiketoimea ei olisi pidettävä vähäisenä. Neljännen rahanpesudirektiivin 2 artiklan 5 kohdassa on asetettu euromääräiseksi enimmäisrajaksi 1 000 euroa.

Toiminnan laajuutta mitattaisiin myös suhteessa tilikauden liikevaihtoon. Neljännen rahanpesudirektiivin 2 artiklan 6 kohdassa liikevaihtokriteeri on sidottu ainoastaan pääasialliseen toimintaan. Tämä nimenomainen kohta on täytäntöönpanu rahanpesulain 1 luvun 3 §:n 1 momentin 2 kohdassa eikä siitä säädettäisi erikseen asetuksessa.

Asetuksessa ei jaoteltaisi taloudellista toimintaa erilaisiin liiketoiminnan harjoittamisen muotoihin toisin kuin neljännessä rahanpesudirektiivissä edellytetään. Kun liiketoiminnan muodot kehittyvät koko ajan, sääntelyä olisi päivitettävä jatkuvasti erilaisien toimintojen osalta. Tämä ei ole tarkoituksenmukaista. Lisäksi neljännen rahanpesudirektiivin ja rahanpesulain soveltamisalan piiriin kuuluvat nimenomaisesti toimijat, joiden toimintaan tai asiakkaisiin liittyy rahanpesun ja terrorismin rahoituksen tavanomainen tai kohonnut riski.

Asetuksen 2 §:n 2 momentissa säädettäisiin liiketoiminnanharjoittajan velvollisuudesta itse arvioida, täytyvätkö vähäisen taloudellisen toiminnan edellytykset. Jos arvio osoittautuu vääräksi, toiminnanharjoittaja voi tulla rahanpesulain soveltamisalan piiriin. Jos toiminnanharjoittaja havaitsee, että vähäisen taloudellisen toiminnan edellytykset eivät täyty ja toimintaan muutoin sovellettaisiin rahanpesulakia, siihen ei sovellettaisi asetusta.

Asiakassuhde voi olla luonteeltaan pysyvä tai satunnainen. Rahanpesulain 1 luvun 3 §:n 1 momentin 4 kohta kuitenkin rajoittaa toiminnan tarjoamista yleisesti yleisölle, jolloin asiakassuhde on todennäköisesti luonteeltaan pysyvä.

3 Valmistelu

Asetus on laadittu valtiovarainministeriössä virkatyönä ja siitä on pyydetty lausunnot ulkoasiainministeriöltä, oikeusministeriöltä, sisäministeriöltä, työ- ja elinkeinoministeriöltä, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriöltä, Finanssivalvonnalta, Poliisihallitukselta, Etelä-Suomen aluehallintovirastolta, Keskuskauppakamarilta, Elinkeinoelämän keskusliitto EK:lta ja Finanssiala ry:ltä. Suurimmalla osalla lausunnonantajista ei ollut luonnoksesta lausuttavaa. Esitystä ja perustelumuistiota on täsmennetty ja täydennetty sisäministeriön, Finanssivalvonnan ja Etelä-Suomen aluehallintoviraston lausuntojen perusteella.

4 Voimaantulo

Asetus ehdotetaan tulemaan voimaan 16 päivänä lokakuuta 2017.